

Zenon Andrzejewski, *Axer Roberta* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, pod red. Ewy Grin-Piszczek, Tomasza Pu-
dłockiego, Anny Siciak, Przemyśl 2016 s. 27-28

AXER ROBERTA. 29 I 1895 Przemyśl – Belżec? Działaczka kulturalno-społeczna. Córka Abrahama Leona Axera, poborcy podatkowego i Fanny Grün. Miała czterech braci: Aleksandra, Józefa, Filipa i Maurycego.

W latach 1905–1908 uczęszczała jako prywatystka do I Gimnazjum w Przemyślu, a następnie do prywatnego Liceum Żeńskiego Anny Rachalskiej, w którym 28 i 29 V 1912 zdała z odznaczeniem egzamin dojrzałości. Brała aktywny udział w pracy społecznej na terenie Przemyśla. Od 1935 r. była przewodniczącą Koła Kobiet Żydowskich, długoletnią członkinią zarządu Zakładu Sierot Żydowskich, Towarzystwa Dwucentowych Wkładek, Towarzystwa Przyjaciół Szpitala Żydowskiego, Kolonii Wakacyjnych Towarzystwa Ochrony Zdrowia oraz innych organizacji społeczno-humanitarnych. Ze względu na piękny sopran, którym dysponowała wielokrotnie śpiewała na wieczorach artystycznych Żydowskiego Towarzystwa Dramatyczno-Muzycznego „Juwal”.

13 VIII 1916 zawarła w Wiedniu związek małżeński z przemyskim adwokatem Efraimem Salomonem Schutzmannem (ur. w Sarnkach Dolnych, s. Majera i Tauby Horowitz). Z tego związku przyszło na świat dwoje dzieci: Fanny ur. 12 III 1917 w Przemyślu (zam. Ilan, wyszła po wojnie za męża za zawodowego oficera armii izraelskiej i mieszkała w miejscowości Qiryat Ono przy ul. Zahal 37) i Dawid ur. 22 IV 1920 w Przemyślu (zdał egzamin doj-

rzałości 27 V 1938 w Państwowym Gimnazjum im. J. Słowackiego).

Zginęła wraz z mężem i synem w czasie Holocaustu. Rodzina przebywała prawdopodobnie w getcie we Lwowie i w obozie Janowskim.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Państwowe w Przemyślu, Akta stanu cywilnego Izraelickiej Gminy Wyznaniowej w Przemyślu, sygn. 10 (Księga urodzeń 1893–1895), s. 311, poz. 44; ibidem, I Państwowe Gimnazjum i Liceum im. J. Słowackiego w Przemyślu, sygn. 110, 112, 113 (Katalogi kl. I „A”, II „A”, III „A” z l. 1905/6, 1906/7, 1908), sygn. 173 (Protokoły egzaminów dojrzałości kl. VIII „A” z r. szk. 1937/38); Urząd Stanu Cywilnego w Przemyślu, Księgi urodzeń (izraelickie) 1912–1917, s. 386, poz. 44, 1920–1923, s. 1, poz. 116; ibidem, Księga małżeństw (izraelicka) 1915–1919, s. 109, poz. 233a; „Przegląd Przemyski” 1912, nr 29 (z 8 VI), s. 3; „Echo Przemyskie” 1912, nr 46 (z 9 VI), s. 3; Kopie w zbiorach Autora: Informacje dr. Anatola Axera w liście z 8 IX 1996; Kwestionariusz osobowy Fanny Schutzmann-Ilan w zbiorach Instytutu Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu „Yad Vashem” w Jerozolimie.

Opracowania: *Almanach i leksykon żydostwa polskiego*, t. 2–3, Lwów 1938, s. 950.